95

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI NEŞRİYAT MÜDÜRLÜĞÜNCE HER HAFTA PAZARTESİ GÜNLERİ ÇIKARILIR İLGİLİ MAKAM VE MÜESSESELERE PARASIZ GÖNDERİLİR.

T. C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
TEBLİĞLER DERGİSİ

YILLIK ABONESİ 40 KURUŞTUR. ABONE TUTARI MALSANDIKLARINDAN BİRİNE YATIRILMALI VE ALINACAK MAKBUZ MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI NEŞRİYAT MÜDÜRLÜĞÜNE GÖNDERİLMELİDİR.

Cilt: II — 11 EKİM 1948 — SAYI: 507

GENELGELER:

İLK ÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Sayı: 65/21499

18/IX 1948

ÖZET:
Köy okulları yapımındaki çalışma mükellefiyeti h.

2286

VALİLİKLERE
MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜKLERİNE

Köy okulu binalariyle, enstitülerden çıkan öğretmen, sağlık memuru ve ebelere ait evlerin yapımında, 5210 sayılı kanunun 5, 6, 7 nci maddelerine göre çalışma mükellefiyetinin uygulanmasına dair olan, Bakanlar Kurulunun 27/7/1948 tarih ve 3/7869 sayılı kararı örneği ilişiktir.

Çalışma mükellefiyetinin, Bakanlar Kurulunca onanmış bulunan esaslar dahilinde, herhangi bir aksaklığa meydan verilmeden, uygulanmasını ve işlerin zamanında bitirilmesini; alınacak sonuçlardan faaliyet raporlarında bilgi verilmesini önemle rica ederim.

Millî Eğitim Bakanı y.
Müsteşar
B. Kadırgan

Y. K. K

Bakanlar Kurulu Kararı

Karar Sayısı: 3/7869

Köy enstitüsü mezunlarının çalışacakları köylerdeki okul ve evlerin yapımında 5210 sayılı kanunun 5, 6, 7 nci maddelerine göre çalışma mükellefiyetinin uygulanmasına dair olan ilişik esasların onanması; İçişleri ve Çalışma Bakanlıklarının uygun görüşlerine dayanan Millî Eğitim Bakanlığının 24/7/1948 tarihli ve 65-84/17623 sayılı yazısı üzerine, sözü geçen kanunun 5 inci maddesine göre, Bakanlar Kurulunca 27/7/1948 tarihinde kararlaştırılmıştır.

27/7/1948

CUMHURBAŞKANI
İSMET İNÖNÜ

Başbakan *H. Saka*	Devlet Bakanı *Başbakan Yardımcısı*	
Adalet Bakanı *F. Sirmen*	Millî S. B. *H. Çakır*	İçişleri Bakanı *M. H. Göle*
Dışişleri Bakanı *N. Sadak*	Maliye Bakanı *Ş. Adalan*	M. Eğ. Bakanı *T. Banguoğlu*
Bayındırlık Bakanı *N. Erim*	Ekonomi Bakanı *C. Ekin*	Sa. ve So. Y. Bakanı *Dr. K. Bayezit*
Gümrük ve Tekel Bakanı *E. Erişilgil*		Tarım Bakanı *C. Oral*
Ulaştırma Bakanı *K. Gülek*	Ticaret Bakanı *C. S. Barlas*	Çalışma Bakanı *T. B. Balta*

Köy enstitüsü mezunlarının çalışacakları köylerdeki okul ve evlerin yapımında 5210 sayılı kanunun 5, 6, 7 nci maddelerine göre çalışma mükellefiyetinin uygulanmasına dair esaslar:

Madde 1 — 5210 sayılı kanunun 5 inci maddesinde gösterilen köy okulu binaları ile, enstitülerden çıkan öğretmen, sağlık memuru ve ebeler için yapılacak evlerin ve bu kanunda yazılı diğer tesislerin yapımında, köy kütüğünde kayıtlı bulunan, veya o köyde altı aydan beri oturup ta, herhangi bir suretle o köyden istifade sağlıyan 18 - 50 yaşlar arasındaki (bu yaşlar dâhil) erkek vatandaşlar 20 güne kadar çalışmakla mükelleftirler.

Menkul veya gayrimenkul malları olan ve köy nüfusunda kayıtlı bulunan 18 - 50 yaşlar arasındaki erkekler, sürekli olarak başka bir yerde yerleşmiş olsalar dahi çalışma mükellefiyetine tabi tutulurlar. Bu gibilerden köy nüfusundan kaydı silinmiş olanlar çalışma mükellefiyetine tabi değildirler.

Madde 2 — Mükellefiyetin halka sıra ile ve eşit olarak yaptırılmasından muhtarla birlikte köy ihtiyar kurulu sorumludur.

Mükellefiyet, her yerin durumuna ve yapılacak işin icabına göre, halkın başlıca istihsal faaliyeti zamanları ve zirai çalışmaları gözönüne alınarak, ilkbahar, yaz ve sonbahar imece mevsimleri olmak üzere, iki veya üçe bölüneceği gibi; yapılacak işin belirli bir zamanda ve acele bitirilmesi zaruri görüldüğü takdirde mahallin idare üstleri (vali, kaymakam veya bucak müdürü) çalışmalara ara vermeden işi yürütmeğe yetkilidir. Fakat bu yetkiyi kullanmak için köy ihtiyar kurulunun karar vermesi ve köylünün iş düzeninin büsbütün bozulmaması gereklidir.

Madde 3 — Mükellefiyet vasıtalı veya vasıtasız olarak ifa edilir. Mâlûl ve aynı zamanda fakir olanlarla, mükellefiyetin ifası sırasında devamlı işçi olarak Devlete ait sanayi müesseselerinde veya madenlerde çalışanlar, askerde bulunanlar, mahkûm olanlar bu mükellefiyete dâhil edilmezler.

Çalıştırılmıyacak mâlûllerin tesbitinde esas, Şose ve Yol Vergisi Kanunundaki hükümlerdir.

Madde 4 — Şose ve Yol Vergisi Kanununa göre mâlûl sayılıp da hali vakti yerinde olanlar, mükellefiyet borçlarını, ya yerine mükellefiyet çağında ehil birini göndermek veyahut para vermek suretiyle öderler.

Madde 5 — Mükellefiyete tabi olanlardan mükellefiyetin ifası sırasında, üçüncü maddede gösterilen şartlar dışında köyde bulunmıyanlar mükellefiyetlerini köyün rayicine göre ve kanunun gösterdiği şartlar içinde para ile öderler. Fakat köyde menkul veya gayrimenkul bir malı bulunmıyanlardan başka yere gitmiş ve yerleşmiş olanlar henüz köyün nüfus kütüğünden kaydını sildirmemiş olsalar dahi çalışma mükellefiyetine tabi tutulmazlar.

Madde 6 — Köy halkından olup da birinci madde anlamına göre köyden maddi fayda sağlıyanlardan, mükellefiyetin yapılması sırasında istihsal ile ilgili (şeker kampanyası ve benzeri gibi) işler dışında herhangi bir sebeple köyde yedi aydan az bir müddet için bulunmıyanlar da bu mükellefiyetlerini yine para vererek ödiyeceklerdir. Şeker kampanyası ve benzeri gibi işlerde geçici olarak çalışanlardan mükellefiyet karşılığı ya para alınır veya bu gibiler köye geldiklerinde çalıştırılır.

Köy Kanununa göre köyün mecburî işlerini görmek hususunda mükellefiyete tabi olanlardan geçim kastiyle altı aya kadar köyden ayrılmak zorunda bulunanların okul inşaatı çalışma mükellefiyeti şu suretle yaptırılır.

A - Bu durumda olan yurttaşların köyde bulunmadıkları zamanda çalışma mükellefiyeti sırası gelmiş ise bunlardan çalışma mükellefiyetinin bedeli alınır.

B - Çalışma nöbeti köyde bulunduğu sırada gelirse çalıştırmak suretiyle yaptırılır. Bu fıkraya göre çalışma gününde hazır bulunmıyanlardan bedel alınır.

Madde 7 — Mükellefiyette kullanılacak vasıtalar, o köyde bulunanlardır. Vasıta hayvansa çalışan mükellefin bir günlüğü iki, tekerlekli vasıta ve benzerleri ise bir günlüğü üç güne karşılık tutulur. Ancak göreceği işin, vasıtasız çalışan kimsenin yapacağı işe göre iki veya üç misli yapılmış olması şarttır.

Madde 8 — Mükelleflerin hangi işlerde ne zaman, vasıtalı veya vasıtasız mı çalışacaklarını, mükellefin durumuna ve yapılacak işin mahiyetine göre köy ihtiyar kurulları tesbit ve gereğini tatbik ederler. Çalışma mükellefiyetinin verimli olmasını sağlamak için mükelleflere sanatları dâhilinde durumlarına ve ehliyetlerine göre iş verilmesi hususları gözönünde bulundurulacaktır. (Taşçı ise duvar ve taş işlerinde, marangoz ise çatı, döşeme ve doğrama işlerinde çalıştırılması gibi) Bu suretle çalıştırılacak ustalara bir ücret verildiği takdirde çalışma mükellefiyetinin 5210 sayılı kanunun 6 ncı maddesine göre tâyin edilen nakdi bedel kısmı, mükellef ustanın istihkakından indirilir.

Madde 9 — Çalışma mükellefiyetini bedenle yapacaklardan tâyin edilen iş günlerinde mazeretli olarak işe gelemiyenlerin yerlerine aynı günlerde gönderdikleri şahsın ehil ve mükellefiyet çağında olması şarttır.

Madde 10 — Her ne sebeple olursa olsun mükelleflerden iş karşılığını para ile ödemeğe mecbur tutulanların verecekleri para köy makbuziyle alınarak okul inşaatında çalıştırılacak işçi ücretlerine harcanır.

Madde 11 — Bir yılın mükellefiyetiyle okul yapımı bitirilemiyecek olan köylerin durumları önceden tesbit olunarak birinci yıl binanın yeri hazırlanır. Ve gelecek yılın iş mükellefiyeti zamanına kadar dış tesirlerle bozulmıyacak olan kısımları yapılır. Veya çeşitli yapı malzemesinin inşaat yerine getirilmesi gibi işler tamamlanır. Bu suretle iş eksikliği dolayısiyle tamamlanması mümkün olmıyan kısımların ikmali gelecek yıla bırakılır.

Madde 12 — Köy okulları inşaatiyle enstitü mezunlarının evlerinin yapımına harcanmak için 5210 sayılı kanunun birinci maddesi gereğince özel idare bütçelerine konan ödenekler, az nüfuslu köylerin çalışma mükellefiyeti eksikliğini tamamlamak üzere, bu gibi köylere verilir.

5129 sayılı kanunun 4 ve 5 inci maddeleri gereğince nizasız ve ihtiâfsız topraklardan tahsis edilmiş bulunan (köy okulu arazisi) nin köyce işletilmesinden elde edilen gelirleri de çalışma mükellefiyeti eksikliğini tamamlamak üzere, ihtiyar kurulları kendi köylerindeki inşaatın ikmaline harcarlar.

Madde 13 — Gelirleri köy okulları inşaatına harcanmak üzere imece yoluyla işletilen köy tarlarının verimli şekilde işlenmesi yolunda köy ihtiyar kurulları gereken tedbirleri almağa mecburdurlar.

Madde 14—Köy tarlası bulunmıyan köylerde böyle bir kaynağın elde edilebilmesi için 5129 sayılı kanunun 4 ve 5 inci maddeleri ve geçici 2 nci maddesi gereğince toprak tahsisleri yapılır.

Madde 15 — Mükellefiyet borcunu ödemek için çalışırken işi noksan yapmak, işe geç gelmek, erken bırakmak, kasten iş görmemek gibi hallerde, köy ihtiyar kurulu bu eksik işleri yapanların mükelleflerini kabul etmiyerek yapılan eksik işi tamamlamak üzere bu gibileri yeniden işe çağırabilir.

Madde 16 — Mükellefiyetin ifası sırasında işin ölçüsüne göre hareket edilmesi, az işe fazla adam toplıyarak mükellefiyetin boşa harcanmaması, mükellefler gruplar halinde çalıştırılarak işin düzenle yürütülmesi ve tutulacak ustaların çalışacakları günlere göre ayarlanması mükellefiyetin icabında sürekli değil, aralık olarak yaptırılması lâzımdır.

Madde 17 — Beden ve para mükellefiyetlerinin ifasına ait şikâyetler köyün bağlı bulunduğu bucak müdürüne veya kaymakamlığa veya valiliğe yapılır. Mükellefiyet işinde bu makamların kararlarına söz yoktur; bu konuda daha üst makamlara başvurulmaz. İş Kanununa ait hükümler bu kaydın dışındadır.

Madde 18 — Okul yapımı ve iş mükellefiyetinin uygulanması yolunda suçlu görülen muhtar ve ihtiyar kurulu üyeleri hakkında köyün bağlı bulunduğu idare üstleri tarafından 4274 sayılı kanunun 20 nci maddesi hükümlerine göre yapılan kovuşturma bir hafta içinde tamamlanarak iş aksaklıktan ve gecikmeden kurtarılır. Gene işinde kusurlu görülen gezici başöğretmen ve öğretmenler hakkında il ve ilce disiplin kurullarınca aynı süre içinde ceza kararları alınır.

Madde 19 — Birinci maddede yazılı yapı ve tesislerde kullanılmak üzere birkaç köy için toptan yaktırılacak kireç, kiremit, tuğla ocaklarında bu malzemeden faydalanacak yakın köylerin mükellefleri, Köy Kanununun 47 ve 48 inci maddeleri gereğince verilecek karara göre çalıştırılabilirler. Ancak bu ocaklar, köye yakın ve gidip gelmesi kolay olan yerlerde bulunmak ve iş de (gidip gelme dâhil) mükelleflere bir haftadan fazla zaman kaybettirmiyecek kadar olmalıdır.

Madde 20 — Birinci maddedeki bina ve tesislerin yapımı sırasında kireç, kiremit ve tuğla yakmak için gerekli her türlü yakacak ile inşaata lâzım olan ve köyde bolca bulunan çeşitli malzeme, köy ihtiyar kurulu karar verdiği takdirde köyce sağlanabilir.

Madde 21 — İl çevresindeki binaların, yerin iklim şartları, malzeme imkânları, köylerin ilerki gelişmeleri gözönünde tutularak taş, ahşap, kerpiç, tuğla veya karkas olarak yapılması hususları il ve ilce inşaat komisyonlarınca kararlaştırılır ve gereği ona göre takip olunur.

Madde 22 — İmece suretiyle mükelleflerin yapacağı işler şunlardır:

a) Taş, kum çıkarma ve taşıma;

b) Kerpiç kesme ve taşıma;

c) Temel kazma, toprağın düzeltilmesi;

d) Harç karma, kireç, kiremit, tuğla yapımlarında odun, saman, taş, toprak ve su taşımak;

e) Tâyin edilecek merkezlerden her türlü yapı malzemesinin taşınması;

f) Bunların dışında kalan inşaata ait diğer kaba işçilik.

Ustaların yanında çalıştırılacak işçilerin, mümkün olduğu takdirde bedenî mükellefiyet karşılığı alınan paralarla tutulacak becerikli kimseler olması tercih edilmelidir.

Madde 23 — Mükellefiyet cetvelleri, mahallî şartlar da gözönüne alınarak, inşaata başlanmadan iki ay evvel hazırlanır ve köyde mahallî âdetlere göre bir hafta müddetle ilân edildikten sonra o köyün bütçesini tasdika yetkili olan makama tasdik için gönderilir. O makamca tasdik işi 10 günde tamamlanır. Bu cetvellerin tanzim, ilân ve tasdiklerini köy öğretmenleri veya gezici başöğretmenler, Millî Eğitim Memurları, bucak müdürleri takip ve intaç ederler. (Mükellefiyet cetvelleri ve diğer lüzumlu basılı evrak illerce bastırılarak ilgililere gönderilir.)

Madde 24 — Köylerde yapılacak bu inşaat için satın alınan malzemenin taşınması, yol ve mesafe gözönüne alınarak, köy vesaitiyle mi, yoksa Devlet yardımı ödeneği ile mi yapılacağı il inşaat komisyonlarınca tâyin edilir ve gereği yapılır.

Madde 25 — İstasyonlara gelen ve diğer merkezlerde ve ocaklarda hazırlanmış olan malzemenin tesellüm ve nakil işleri idare üstlerinin kontrolü altında bölge ilköğretim müfettişleri, Millî Eğitim memurları ve gezici başöğretmenler ile ilgili köyün öğretmen ve ihtiyar kurulları tarafından yapılır.

Madde 26 — İnşaat yapılan köylerdeki okul başöğretmen, öğretmen veya eğitmenleri - fevkalâde mazeretler hariç - görevlerinden işin bitimine kadar ayrılamazlar; ancak bir ve daha fazla öğretmenli köylerde, mazereti olan öğretmen veya eğitmenler ilgili makamların muvafakatiyle, 15 günü geçmemek şartiyle izinli olarak ayrılabilirler.

Madde 27 — İnşaat işleri düzene sokuluncaya kadar, kaymakamlar, bucak müdürleri, Millî Eğitim Müdürleri, ilköğretim müfettişleri, Millî Eğitim Memurları ve gezici başöğretmenler önemli mazeretleri olmadıkça izinle işlerinden ayrılamazlar. Bu memurların senelik izinleri münasip zamanlarda verilmek üzere, valiliklerce ayarlanır.

Madde 28 — Mükellefiyet cetvellerinin tanzimiyle bu mükellefiyetlerin düzenle uygulanmasından, inşaatın aksamadan bitirilmesinden valiler, kaymakamlar, bucak müdürleri, Millî Eğitim Müdürleri, ilköğretim müfettişleri, Millî Eğitim Memurları ve gezici başöğretmenler sorumludurlar.

5210 sayılı kanuna göre köyce tanzim edilecek çalışma mükellefiyeti çizelgesidir.

İli . . . . . İlcèsi . . . . Bucağı . . . . Köyü. . . .
Köyü hane sayısı . . . Yılı. . . Erkek nüfusu. . .

5210 sayılı kanuna göre tesbit edilen 18-50 yaşındaki mükellefin						Ocak ayı					
Sıra No.	Adı ve soyadı	Doğum tarihi	Hane No.	Köye yerleştiği tarih	Kanunen bir yılda çalışacağı gün	Bedenen Gün	Hayvaniyle Gün	Tekerlekli vasıtalarıyle Gün		Çalışma mükellefiyeti yerine alınacak nakdî bedel Lira Kr.	DÜŞÜNCELER
1									Not: Şubat ve diğer aylar Ocak ayı gibi ayrı şekilde basılacaktır.		
2											
3											

No.	başlığı	Düstur Tertip	Cilt	Sahife	Resmî Gazete sayı
	1 — İlgili Kanun:				
5210	3803, 4274 ve 4459 sayılı kanunların köy okulu, öğretmen evi, köy sağlık memurları ve ebeleri evleri inşa ettirilmesiyle ilgili maddelerinin değiştirilmesi ve 5012 ve 5082 sayılı kanunların kaldırılması hakkında Kanun 31/5/1948	—	—	—	6919
	2 - Sözü geçen Kanunlar:				
442	Köy Kanunu 18/3/1340	3	5	696	—
3008	İş Kanunu 15/6/1936	3	17	1146	3330
4274	Köy Okulları ve Enstitüleri Teşkilât Kanunu 25/6/1942	3	23	1573	5141
5129	Köy Enstitüsü mezunu öğretmenlerle köy sağlık memurlarının geçimlerini düzenlemek üzere 3803, 4274 ve 4459 sayılı kanunlara ek Kanun 10/9/1947	3	28	1496	6703

Not:

3/7869 sayılı Bakanlar Kurulu kararının eki 23 Ağustos 1948 tarih ve 6989 sayılı Resmî Gazete'de eksik çıktığından bu karara bağlı esaslar tam olarak yeniden yayımlanmıştır.

(483 üncü sayıdaki "52" sayılı Talim ve Terbiye kurulu kararının devamı.)

PROGRAM VE UYGULANMASI HAKKINDA GENEL DÜŞÜNCELER

Eğitim enstitüleri coğrafya programının hazırlanmasında amil olan ana prensip; öğretmen namzetlerinin yakın çevrede, yurt içinde ve dünyadaki coğrafi hâdiseleri pozitif bilim anlayışı ile tetkik ve izah edebilmek ve bu faaliyet sonucunda bizzat tetkik edip bulduğu coğrafi esas maddelerle kompozisyonları örmek ve bunları en iyi şekilde meslekî alanda kullanmak imkânını sağlamaktır. Buna göre, namzetlerin çevrelerinde veya dünyadaki coğrafi olayları kendi kendilerine tetkik ve izah edebilmeleri veya tetkik ve izah edilmiş konuların nasıl kompoze edilebildiğini tahlil edebilmeleri; ancak genel coğrafya konularını iyi bilmek ve bu konuların esas maddeleri yardımiyle coğrafi fikir kompozisyonları yapabilmekle mümkün olur.

Konular bu amaca göre hazırlanmış ve tertiplenmiş olduğundan bu program esasta iki guruba ayrılmaktadır:

I — Genel coğrafya konuları;

2 — Bu konuların nasıl madde karakterleriyle kompoze edilmiş ülkeler coğrafyası konuları.

Bu iki kategoriye ayrılan konuların incelenmesi; ülkeler coğrafyasını işlemek ve metodun gerektirdiği kompozisyonların esas maddesini genel coğrafya kaynağından en iyi şekilde alabilmek coğrafi nosyonunun en iyi tezahürünü bize temin eder.

Bu programı tahakkuk ettirmek ve yukarıda hülâsaten belirttiğimiz hedefe vasıl olmak için aşağıdaki önemli noktaların gözönünde bulundurulması lâzımdır. Programın tahakkuku bakımından maddelerin ne suretle işlenmesi gerektiği ve işlendikten sonra meslekî alanda nasıl uygulanacağı aşağıdaki maddelerle belirtilmiştir.

1 — Hartalar ünitesinin a maddesi, elde bulunan atlas ve duvar hartalarında görülen projeksiyon çeşitleri üzerinde incelenecektir.

2 — Üçüncü ünitenin sıcaklık kuşakları bahsı matematik ve fizik taksimine göre (izoterm esaslarına göre) incelenecektir.

3 — Fizik coğrafya konuları incelenirken örnekler mümkünse ekskürsiyonlarla tetkiki temin edilen yakın çevrelerden, mümkün değilse Türkiye'den seçilecektir.

4 — Üçüncü ünitenin basınç ve rüzgârlar kısmı atlaslardaki izobar hartaları ve Türkiye izobarlarının incelenmesi ile tahakkuk ettirilecektir.

5 — Üçüncü ünitenin yağışlar konusu Türkiye'deki yağışlar esas alınarak incelenecektir. Bu inceleme yağış alanları, mikdarları ve rejimleri bakımından olacaktır.

6 — Üçüncü ünitenin iklim kuşakları incelenirken Türkiye'nin iklim çeşitleri arasındaki yeri belirtilecek ve coğrafi münakaşası yapılacaktır.

7 — Dördüncü ünitenin denizler konusunda Akdeniz, Marmara ve Karadeniz üzerinde bilhassa önemle durulacaktır.

8 — Dördüncü ünitede göller konusunun tetkikinde Türkiye Göllerine önemli bir yer verilecektir.

9 — Beşinci ünitedeki toprak ve külteler konusu çevrede geziler yapılarak işlenecek ve enstitüde külteler koleksiyonu hazırlanacaktır.

10 — Beşinci ünitedeki yüzey şekilleri konusundaki tifler mümkün mertebe ekskürsiyonlarla çevrede incelenecek, mümkün olmayanlara ait örnekler Türkiye'den seçilecektir.

11 — Altıncı ünitede dış etmenlerden akar sular konusunda Türkiye akar sularının verdi, rejim ve havzalar bakımından incelenmesine bilhassa önem verilecektir. Çevrede yapılacak gezilerle bir akar su yatağı incelenecek ve sonuçlar münakaşa ve tetkik edilecektir.

12 — Altıncı ünitedeki yeraltı suları ve gördükleri işler hakkındaki konu işlenirken mümkün olduğu kadar yakın çevreden veya Türkiye'den örnekler alınacaktır.

13 — Yedinci ünitedeki hayvanlar ve bitkilerin dağılışı da yakın çevreden ve Türkiye'den örnekler alınarak incelenecektir.

14 — Ülkeler coğrafyasında incelenecek olan örnekler hem tarım hem endüstri bakımından eşitlik gösteren ekonomik karakterli ülkelerdir. İncelenmesinde bilhassa ülkeler coğrafyasının metotları belirtilecek ve işlenmiyen diğer ülkeler öğrencilere bu metotlara göre inceleme konusu olarak verilecektir.

15 — Türkiye coğrafi ülkesini işlerken daha ziyade beşeri ve iktisadi kısımlar üzerinde durulacak ve aynı konular dünyanın diğer ülkelerindeki benzerleriyle mukayese edilecektir.

16 — Seminer ve uygulama saatlerinde ortaokul kitaplarında bulunan grafiklerin yapılması ve bunlardan faydalanma tarzı üzerinde durulacak, önemli görülecek diğer çeşit grafiklerin hazırlanmasına da önem verilecektir.

17 — Adayların sınıf ve seminer çalışmaları neticesinde kazandıkları coğrafi bilimin ve bundan faydalanarak çıkarabildikleri sentezlerin yakın ve uzak yurt dışı ekskürsiyonlarda tatbik sahası bulmasının tahakkuk etmesi lüzumludur.

18 — Çeşitli konuların incelenmesi sırasında projeksiyondan geniş ölçüde faydalanmak lâzımdır.

19 — Türkiye ve dünya hartalariyle münasip görülecek diğer hartaların yazısız olarak çoğaltılması ve bunların öğrencilerin istifadesine geniş mikyasta arzedilmesi ve yine aynı tip hartaların siyah tahtaya beyaz yağlı boya ile yazısız ve sabit olarak çizilmesi ve bundan ders ve seminer çalışmalarında çeşitli mevzular için faydalanılması tavsiye edilir.

20 — Enstitülerde hazırlanacak basit bir meteoroloji gözlem yerinde her öğrenci tarafından nöbetleşe gözlem yapılması ve sonuçlarının bültenler halinde muhafaza edilerek bunlardan seminer çalışmalarında faydalanılması lâzımdır.

21 — Seminer saatleri coğrafya gezilere olduğu gibi esas coğrafi konuların tatbikatına da tahsis edilebilir.

Bu maddelerin tamamen tahakkuk ettirilmesi müfredat proğramının muvaffakiyetle uygulanmasına geniş bir surette yardım edecektir. Ayrıca adayların meslekî uygulama bilgilerini takviye etmek amaciyla aşağıdaki maddelerin de gözönünde tutulması icabeder.

1 — Coğrafi gezilerde ortaokul çocuklarının böyle gezilerden faydalanabilmesi için konular üzerinde çalışmalar yapılarak proğramlar hazırlanacaktır.

2 — Proğramda tahakkuk eden konular ile ilgili ortaokul kitaplarındaki fasıllar incelenecek ve bunların sonuçları tesbit edilerek ayni konunun ortaokulda nasıl uygulanacağı uygulama öğretmenleri tarafından plânlaştırılacaktır.

3 — Proğramda tahakkuk eden konular üzerinde uygulama öğretmeni tarafından ortaokulda örnek ve uygulama dersleri verilerek bunların tartışmaları yapılacak ve böylece coğrafyanın özel öğretim metotları belirtilecektir.

4 — Eğitim enstitülerinde düzgün konuşma ve yazma yalnız Türkçe öğretmenlerinin işi sayılmıyarak, coğrafya öğretmenlerinin de titizlikle takip edecekleri bir ödev olmalı imlâ, terim ve yazı birliğine mutlak bir anlaşma ile çalışmalıdır.

NOT: Eğtim enstitüleri coğrafya müfredat proğramının tahakkuk edeceği zaman dört sömestirdir. Bu sömestirlerin ortalama ders saatleri mecmuu 96 dır. Bunun ayda bir hafta hesabiyle 30 saati uygulamaya, gerikalan 66 saati de esas proğramın tahakkukuna tahsis edilmiş ve proğram buna göre hazırlanmıştır.

EĞİTİM ENSTİTÜLERİ COĞRAFYA MÜFREDAT PROGRAMI

(Haftada iki saat)

Giriş: Coğrafyanın konusu, metotları, bölümleri, diğer bilimlerle bağıntıları.

GENEL COĞRAFYA

A — Matematik coğrafya:

Ünite 1 — Evren ve yer hakkında genel bilgiler:

a) Güneş ve güneş sistemi hakkında genel bilgiler, yıldızlar, kuyruklu yıldızlar, nebülâlar, meteorlar, bolitler.

b) Yer: yerin şekli, boyutları, hareketleri ve sonuçları, paralel ve meridyenler, coğrafi konum, saat meselesi.

Ünite II — Plân ve haritalar hakkında genel bilgiler:

a) Ölçek, plân ve haritaların yapılışı ve haritaların çeşitleri.

b) Çeşitli haritalarda yüzey şekillerinin gösterilmesi ve haritaların okunması.

B — Fiziki coğrafya:

Ünite III — Atmosfer ve atmosfer olayları:

a) Atmosfer hakkında genel bilgiler:

b) Sıcaklık ve sıcaklık kuşakları.

c) Basınç, rüzgârlar ve yeryüzüne dağılışları.

d) Atmosferde nem ve yoğuşma şekilleri, yağış rejimleri ve yeryüzüne dağılışları.

e) İklim ve iklim tipleri.

Ünite IV — Hidrosfer hakkında genel bilgiler:

a) Denizler ve okyanuslar hakkında genel bilgiler.

1 — Deniz suyunun özellikleri.

2 — Denizlerde hareketler. (dalgalar, met ve cezirler ve akıntılar)

b) Göller hakkında genel bilgiler.

Ünite V — Litosfer hakkında genel bilgiler:

a) Yerin yapısı: katları ve özellikleri,

b) Toprak ve külteler,

c) Yüzey şekilleri, türleri, oluşumları ve yeryüzüne dağılışları.

Ünite VI — Yüzey şekillerini değiştiren etmenler:

a) Dış etmenler:

1 — Mekanik parçalanma ve kimyasal ayrışma

2 — Akarsular (havzalar, verdi, rejim) gördükleri işler ve sonuçları.

3 — Yer altı suları (kuyular, sıcak ve soğuk su kaynakları) karst olayları.

4 — Buzullar ve gördükleri işler.

5 — Rüzgârlar ve dalgalar ve gördükleri işler.

b) İç etmenler:

1 — Orojenik ve epirojenik hareketler ve sonuçları.

2 — Volkanlar ve depremler.

Ünite VII — Biyocoğrafya hakkında genel bilgiler:

a) Bitki ve hayvan topluluklarının iklime ve yükseltiye göre dağılışı.

b) Denizlerdeki bitkiler ve hayvanlar.

C — Beşeri coğrafya:

Ünite VIII — Beşeri coğrafya hakkında genel bilgiler.

a) Dünyanın bu günkü nüfusu, yeryüzüne dağılışı ve bunun ekonomik ve doğal şartlarla ilgileri.

Ünite IX — Ekonomik coğrafya hakkında genel bilgiler:

a) Tarım bitkileri: Gıda ve endüstri bakımından en önemli iki örnek.

b) Hayvancılık: Ekonomik bakımdan önemli iki örnek.

c) Madenler: Ekonomik bakımdan önemli iki örnek.

d) Enerji kaynakları (kömür, petrol, beyaz kömür).

ÜLKELER COĞRAFYASI

Ünite X — Ülkeler coğrafyası hakkında genel bilgiler:

a) A. B. D. ve S. S. C. B. den bir tanesi örnek olarak işlenecektir.

Ünite XI — Türkiye coğrafyası; Türkiye'nin:

a) Doğal coğrafyasına genel bakış.

b) Beşeri coğrafyasına genel bakış.

c) Ekonomik coğrafyasına genel bakış:

1 — Tarım faaliyeti ve çeşitli ürünler.

2 — Hayvancılık.

3 — Doğal zenginlikler (Ormanlar, avcılık, balıkçılık).

4 — Madenler ve endüstri.

5 — Erişim.

6 — Dış ticaret.

Eğitim Enstitüleri Tarih Müfredat Proğramı yapılırken gözönünde tutulan esaslar

1 — Eğitim enstitüleri için dört sömestirlik tarih müfredat proğramı yapılırken bu müddet zarfında okutulacak ders saatleri hesaplanmış ve (106) saat olarak tesbit edilmiştir. Bu saatlerden birinci, ikinci ve üçüncü sömestirlerde ayda ikisi, dördüncü sömestirde ise ayda üçü uygulamaya ayrılmıştır. Bundan ötürü müfredat proğramı, geri kalan (65) saat üzerine düzenlenmiştir.

2 — Müfredat yapılırken ilk ve ortaokullarda okutulan tarih konuları gözönünde tutulmakla beraber, zamanın darlığı yüzünden birçok konular terkedilmiş, ancak öğretmen adaylariyle birlikte incelenmesi icabeden önemli konular üzerine durulmuş ve yine bu yüzden ilgili konular birleştirilerek bir ünite meydana getirilmiştir.

3 — Birinci ve ikinci sömestirler için konular

Eski ve Orta çağ tarihlerinden, üçüncü ve dördüncü sömestirler için de Yeni ve Yakın çağ tarihlerinden alınmıştır.

4 — Konuların tesbiti sırasında daima yurt tarihi ve millî tarihimiz esas olarak alınmış, diğer konulara ancak kendi tarihimizin mihveri etrafında ve onunla olan ilgisi nisbetinde yer verilmiştir.

5 — Proğramda siyasal olaylardan ziyade kültür ve uygarlık tarihi konularına daha ziyade önem verilmiş, muasır uygarlığımızın nasıl ve kimler tarafından meydana getirildiğini öğretmek esas gayelerden biri olmuştur.

6 — Bundan ötürü mazinin ve ecdadımızın birer yadigârı olan eserlerimizin ve anıtların incelenmesi daima birinci plâna alınmıştır.

7 — Bu maksatla tarih derslerinde konularla ilgili ve çevre içinde bulunan müze, arşiv, kitaplık, saray, cami, medrese, surlar ve daha sair tarihi anıtların yerinde incelenmesi esas olarak kabul edilmiştir.

8 — Yalnız bu gibi gezilerin sırf şöylece bir gezmek ve görmek işinden ziyade muhakkak bir şeyler öğrenmek amacını gütmesini ve tarih bakımından bu gibi gezilerden sağlanacak faydanın ve bu gezilerin nasıl yapılacağının öğretmen adaylarına öğretilmesi esastır. Bunun için de çevre dahilinde ve dışarda yapılacak gezilerin daha önce hazırlanmış bir pilân dahilinde yapılması ve nelerin incelenmek ve öğretilmek istendiğinin tesbit edilmesi ve gezilerin sonunda elde edilen bilginin öğretmen adayının tarih dosyasında saklanması şarttır.

9 — Çevre dahilinde yapılacak bu gibi gezilerin sömestir tatilinde ve yahut büyük tatillerde ve imkân nisbetinde bütün yurt içinde de yapılması çok faydalı olacağı gibi bu gezilere coğrafya, tabiat bilgisi gibi dal öğretmenlerinin de katılmaları öğretimin bir kat daha verimli bir hale gelmesini sağlıyacaktır.

10 — Eğitim enstitülerinde düzgün konuşma ve yazma yalnız Türkçe öğretmenlerinin işi sayılmıyarak tarih öğretmenlerinin de titizlikle takip edecekleri bir ödev olmalı, imlâ terim ve yazı birliğine mutlak bir anlaşma ile çalışmalıdır.

EĞİTİM ENSTİTÜLERİ TARİH MÜFREDATI

(I. ve II. sömestir)

İlkçağ tarihi:

I — Tarih hakkında genel bilgiler:

Tarih neden bahseder? Tarihin kaynakları, tarihe yardımcı ilimler. Tarihin devirlere ve çağlara bölünmesi, tarih çağları arasındaki farklar. Tarihten önceki devirlerde insanların yaşayışı.

II — Ortaasya uygarlığına genel bir bakış ve burada kurulan en eski Türk Devleti: Hunlar.

III — Eski çağda Anadolu:

Eski Anadolu Urukları: Etiler, Frikler ve Lidyalılar. (Bu konuda genel olarak Mezopotamya, Mısır ve İran uygarlıklarına temas edilecektir).

IV — Ege Uygarlığı:

Yunan kültürü: Toplumsal hayat, din ve inanışlar, edebiyat, felsefe, güzel sanatlar.

V — Helenizm devri:

İskender'in savaşları ve sonuçları.

VI — Roma tarihi:

A — Roma Tarihinin bölümleri ve her bölümün özel karakterleri.

B — Roma üstünlüğünün sebepleri ve fetihlerin sonuçları. (Fetihler ayrı ayrı anlatılmıyacak, yalnız gelişmenin sebepleri üzerinde durulacaktır).

C — Roma'da sınıf mücadeleleri ve iç karışıklıklar.

D — İmparatorluk devri. (İdare şekli, hıristiyanlık, Roma'nın yıkılışını hazırlayan amiller.)

E — Roma Uygarlığı.

Ortaçağ tarihi:

VII — Doğu Roma İmparatorluğu: (Justinien devri).

VIII — İslâmiyetten önceki Türk Tarihi ve uygarlığı: (Göktürkler)

IX — İslâm tarihi:

A — H. Muhammet ve müslümanlığın doğuşu.

B — Müslümanlığın doğuda ve batıda yayılması.

C — Müslümanlığın Avrupa'ya geçişi ve Endülüs.

D — İslâm uygarlığı (Bu konu anlatılırken Endülüs uygarlığı üzerinde de durulacak ve bunun Avrupa'ya olan tesiri belirtilecektir.)

X — Ortaçağ Avrupa'sına toplu bir bakış: Şarlman İmparatorluğu, Verdön Taksimi ve Siyasal sonuçları).

XI — Oğuzlar ve Selçuklar:

A — Oğuzlar.

B — Büyük Selçuklu İmparatorluğu.

C — Anadolu Selçuklu Devleti ve uygarlığı.

D — Haçlı Savaşları.

III. ve IV. Sömestir

Yeni ve yakın çağlar tarihi:

I — Osmanlı Devletinin kuruluş devri. (1299 - 1453).

A — Osmanlı Devletinin kuruluşu sıralarında Anadolu ve Balkanlar.

B — Osmanlı Devletinin teşekkülü, büyük savaşlar ve Ankara Meydan savaşının sonuçları.

C — Anadolu'da Türk birliğinin kurulması, İstanbul'un fethi ve sonuçları.

II — Osmanlı Devletinin yükselme devri (145 - 1579).

A — Osmanlıların doğu siyaseti.

B — Osmanlıların güney siyaseti.

C — Osmanlılaran batı siyaseti.

(Bu konular ayrı ayrı ve kronolaji sırasiyle işlenecektir.)

D — Osmanlı Devletinin yükselme devrinde uygarlık.

III — Osmanlı Devletinin yükseliş devrinde Avrupa'da Keşifler, Rönesans, Reform. (Bu konunun ayrıca uygulaması yapılacaktır.)

IV — Osmanlı Devletinin duraklama devri. (1579 - 1683): Duraklama devrinin özellikleri, iç ve dış sebepler, durumu düzeltmeye çalışanlar, köprülüler, II. Viyana kuşatması ve sonuçları.)

V — Osmanlı Devletinin gerileme devri (1683 - 1792).

A — Osmanlı-Rus, Osmanlı-Avusturya münasebetleri ve bu devirde Avrupa'da meydana gelen olayların başlıcaları.

B — Osmanlı - Fransız münasebetleri ve kapitilasyonların mahiyeti.

VI — A. B. D. nin teşekkülü.

VII — Fransa ihtilâlini doğuran sebepler ve bu ihtilâlin devletler ve milletler üzerindeki tesiri. (Bilhassa Osmanlılar üzerindeki tesiri incelenecektir: Sırp ve Mora isyanları. Mısır meselesi.)

VIII — Osmanlı Devletinin dağılma devri: (1792 - 1918)

A — Osmanlılarda garplılaşma hareketleri (Lâle devrinden tanzimata kadar).

B — Tanzimat Devri (Birinci ve II. meşrutiyet.

C — Birinci dünya savaşından önce devletlerin durumu, savaşın açılışı ve sonuçları.

ŞU DERGİDEKİ KANUNLAR, KARARLAR VE TAMİMLERLE DİĞER YAZILAR TARAFIMIZDAN OKUNMUŞTUR

1	12	23	34	45
2	13	24	35	46
3	14	25	36	47
4	15	26	37	48
5	16	27	38	49
6	17	28	39	50
7	18	29	40	51
8	19	30	41	52
9	20	31	42	53
10	21	32	43	54
11	22	33	44	55

ANKARA — MİLLİ EĞİTİM BASIMEVİ